

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Za večji kos zemlje.

V Afriki je izbruhnila vojna. Ni še minulo dvajsetletje, odkar smo stali sredi svetovne morije, ko so peli topovi svojo smrtno pesem na bojiščih svetovne vojne. Spet lahko beremo vojna poročila, zasledujemo pohode in napade sovražnih si armad in sklepamo o uspehu in neuspehu vojskujočih se držav. Neverjetno, kako globoko v krvi koreninijo sledovi zadnjega sovraštva! — Zakaj vojne? Preprosto jih razlaga nek ugleden družboslovec ob pregledu zadnjega petdesetletja, v katerem je svet videl nič manj kot 36 vojn, takole: Koncem konca gre pri vsaki vojni za to, da si skuša ena stran vojskujočih se držav priboriti večji kos zemlje, druga pa se brani z vsemi sredstvi pred nasiljem. Je tako v tem življenju, da se posamezniki borijo za svojo posest, narodi skušajo širiti svoj življenski prostor, plemena se napadajo in branijo za kose naše male zemlje. Je tako in ostane tako, dokler bo sebičnost vodilo življenja, pohlep in nasilje pa njeni oprodi.

V zadnjem času sta Japonska in Italija primer, kako narodi stremijo za večjim kosom zemlje. Pred 25 leti je Japonska zavpila v svet, da ji je doma premalo prostora za njenih 100 milijonov ljudi; ne gre, je dejala, da strada doma 900 Japoncev na kvadratnem kilometru, medtem ko je na sosednem vzhodu zemlje v izobilju. Nato je padla Mandžurija in se ruši ostala Kitajska. Mussoliniju je pred očmi 44 milijonov Italijanov, ki živijo bedno življenje na malem polotoku, medtem ko ostaja afrikanska zemlja neobljudena in neobdelana. In pravijo, da pripravlja nemški kancler od svoje strani presenečenja z zahtevo po nekdanjih nemških kolonijah. Kajti tudi 60 milijonom Nemcev postaja njihov življenski prostor preozek in premajhen.

Kolonije so bile doslej nekaj varnostni ventil proti preobljudenju. Anglija poseduje v kolonijah ozemlje, ki je 172kratno večje od matere države v Evropi. Francoske kolonije so na obsegu 20kratno večje od evropske Francije. Italija ima kolonije, ki so 7kratno večje od evropskega polotoka. H temu še drugo: v italijanskih kolonijah živi 2, v Italiji pa 44 milijonov ljudi, v japonskih kolonijah 30, doma 77 milijonov, v francoskih 65, doma 41 milijonov, v angleških 450, doma 46 milijonov ljudi. Končno nekaj o številčnem razvoju človeštva sploh: okoli leta 1800 so našli okroglo 800 milijonov ljudi na svetu, leta 1850 tisoč milijonov, leta 1900 tisočpetsto in leta 1934 pa dvatisoč milijonov ljudi na svetu. Zmotno pa bi bilo pri vsem tem misliti, da primanjkuje na zemlji prostora za to število človeštva. Amerika sama bi zamogla sprejeti in preživljati vseh 2000 milijonov ljudi. Prebivalstvo v južni Ameriki bi lahko bilo po številu petnajstkrat večje, v severni petkratno, v srednji Afriki dvajsetkratno, v Avstraliji dvajsetkratno večje kot je.

V velikem in malem boju za večjo posest velja isti življenski zakon: odpornejši, skromnejši in bolj zdravi zmaguje nad pomehkuženim, razvajenim in notranje zrahljanim. Tragika zahodne Evrope je, da v teh osnovnih vrlinah ne more več uspešno tekmovati z rumenimi na vzhodu in s črnimi na jugu. Zgolj številčno že nazaduje beli človek napram drugim plemenom in to nazadovanje postaja vedno občutljivejše. A tudi v okvirju belega plemena ne vlada enakost, ker so v njem narodi, ki rastejo iz preprostosti navzgor in se razvijajo, so drugi, ki dosegajo višek in se že začinjajo udajati nekemu udobju, končno so v njem še narodi, ki že propadajo in ginejo. Kar se v velikem godi med plemeni, se dogaja v manjšem med narodi, v najmanjšem svetu pa med družinami. Tak je zakon rasti in smrti.

V sedanjem sporu na afrikanskih tleh zavzema

Anglija stališče kot ga zavzema Evropa napram svetu. Krčevito se Anglija upira kakoršnikoli spremembi v dosednji razdelitvi afrikanske zemlje. Njena na prvi pogled nerazumljiva podpora Abesinije postane jasna, če vemo, da gre v tem malem sporu na afriškem vzhodu koncem konca za obstoj ali razpad britanskega imperija. Četrtna vseh narodov in plemen je danes združena pod angleško krono. Lahko si mislimo, koliko razprtij, nejasnosti in nerešenih vprašanj je v tem taboru. Mislimo samo na Indijo in njene že večdesetletne krčevite odpore proti angleški nadoblasti. Izvedenci trdijo, da je angleška nadoblast v Egiptu pred svojim koncem. Čim izbruhnejo ta vprašanja, je razrušeno vsetovno kraljestvo in Anglija je odigrala v svetu svojo gospodujočo vlogo. Japonska stremi zavestno za razrušitvijo, s svojo drznostjo si je v zadnjih petih letih priborila uspehe in razširila svojo moč, kot je drugi narodi miso dosegli niti v stoletju. Razumljivo, ker je Japonec vztrajen, žilav, odporen in skromen.

V Afriki vojna, v Ženevi pogajanja.

Že tretji teden se bijo v Abesiniji boji med Italijani in Abesinci. Poročila z bojišč so često nejasna in celo protislovna in je le težko najti pravo sliko o položaju. Italijani skušajo Abesinijo zavzeti po treh frontah: severni, vzhodni in južni. Trenutno poročajo o ostrih bojih na severni fronti, kjer ležijo abesinski kraji Adua, Aksum in Adigrat. Ti se nahajajo nekako 50 km od dosedanje abesinske meje na abesinskih tleh. Sem so vrgli Italijani svoje največje sile, ker se pod ugodnim podnebjem in na pripravnejših tleh nadejajo največjih uspehov. Druga fronta se razteza o vzhodu Abesinije, kjer pa so vojaški pohodi otežkočeni. Tod se namreč razprostira 300—400 km dolgo in vroče puščavsko ozemlje. Italijanska vojska na tej fronti skuša doseči edino abesinsko železnico, ki veže glavno mesto Addis Abebo z morjem in se nahaja v francoski upravi. Tretja italijanska fronta je na jugu. Je najobsežnejša in hkrati manj pomembna, ker tvori njen teren stotine kilometrov neplodna puščavske zemlje. Na jugu doslej Italijani niso še dosegli večjih uspehov, tudi o vzhodni fronti poročila večidel molčijo, na severni fronti pa se odigravajo dogodki, ki govorijo o italijanskih dosedanjih uspehih in še o predstoječem važnejšem spopadu Italijanov z Abesinci. Niso docela neosnovane trditve, da se na severni fronti odloči nadaljni potek in usoda pričete vojne. Dosedanji italijanski vojni uspehi bi dali slednjo slutiti, vendar jo bodo v veliki meri soodločevali pogovori in sklepi v Ženevi.

Medtem ko se v Afriki že bije krvava vojna in

Tako vidimo, da je Italija s svojimi zahtevami po abesinski zemlji sprožila vprašanje, ki je lahko usodno za vso Evropo. Da Mussolini uspe, se za njim nemara oglasi že Nemčija s svojimi nedvomno enako upravičenimi zahtevami. Ob tem novem trenju v Evropi se ne bomo smeli čuditi, če se vnovem koncertu oglasi še Rusija ne sicer z zahtevo po kolonijah, marveč kot zaščitnica in varuhinja ogroženih malih in slabotnih. Prenasičeni z največjim kosom zemlje bo Rusiji lahak zagovor napadenih. Dalekovidci že danes gledajo, kako bo zahodna Evropa plačala dolg započete in zaigrane igre, vidijo nadalje stopati Rusijo na dosedanje mesto Anglije, vidijo ob koncu obupno igro belega plemena za nadoblast nad ostalim svetom — in vidijo edino še možno rešitev v tem vrvežu in boju za večji kos zemlje: blagovest pravice proti krivici, zaupanja proti nasilju. Ko zmaga ta, tedaj šele bo mala zemlja dovolj velika za človeški rod in ne bo več boja za večji kos posesti.

že odločujejo topovi, strojnice in letala z bombami in plini, je Anglija čvrsto na delu, da vpliva na končni izid. Anglija tudi danes še zaničkava, da ima kakoršnikoli spor z Italijo, ter trdi, da gre pri vsem za spor med Italijo in Zvezo narodov. Na angleško pobudo je Svet zveze narodov sklenil, da nastopi proti Italiji, katero je spoznal krivo vojne na afrikanskih tleh. Poseben odbor je odredil sredstva, katerih naj se države članice poslužujejo proti Italiji: članice naj prepovedo ves uvoz orožja in vojnih sredstev v Italijo, vse meddržavne, javne in zasebne denarne kredite, končno ves uvoz surovin, ki bi služile v podporo italijanske vojske. Abesiniji na drugi strani pa se dovoli nakup orožja, najetje vojnega kredita in še druga sredstva, ki jo utrdijo v odporu proti Italiji. Med posameznimi članicami Zveze narodov se pojavljajo pomisleki proti sklepom. Avstrija, Ogrska in Albanija so se že izjavile proti njim, Jugoslavija in Rumunija naglašata, da bi izguba italijanskega trga pomenila zanj veliko gospodarsko škodo. Hkrati stojijo velike države — Amerika, Nemčija in Japonska — izven Zveze narodov in se jih sklepi v Ženevi ne tičejo. Tako nastaja za Anglijo vprašanje, ali naj nastopi samostojno z gospodarskim in v potrebi z vojaškim pritiskom proti Italiji. Mnenja o samostojnem nastopu so v Angliji deljena.

Položaj okoli Abesinije se vedno bolj zamotava. Nevarnost raste, da se ob sličnem razvoju v bodoče razvije iz prvotno manjpomembnega kolonialnega spora v Afriki vprašanje Evrope, njene enotnosti in skupnosti.

Važne izjave podkanclerja Štarhemberga povodom celovških slavnosti. O priliki proslave petnajstletnice glasovanja je podkancler Štarhemberg podal tudi važne notranje- in zunanje-politične izjave: Samo tedaj bo Avstrija zmagala, če bo v njenih državljanih živela misel na državo bolj od vseh drugih in če se bodo posamezniki podredili državi in njenim organizacijam. Ne želimo ničesar bolj iskreno kot enotne, na tovarštvo in ljubezen do države zgrajene oborožene formacije. Današnja proslava in vse proslave naših bojev in zmag niso narekovane iz sovraštva in maščevalnosti, niso izraz pretiranega in nezdravega nacionalizma in šovinizma. Ne bomo sicer pozabili, kar je bilo, vendar to ne sme odločujoče vplivati na sedanost. Pripravljeni smo, da izhajamo

z vsemi našimi sosedi in z njimi v pametni obliki sodelujemo pri izgraditvi Evrope in ohranitvi svetovnega miru.

Petnajstletnica priključitve Južnega Tirola k Italiji. V „Freie Stimmen“ z dne 13. t. m. beremo pod tem naslovom: Kot vsako leto se je vršil tudi letos spominski dan priključitve Južnega Tirola. Na predvečer se je vršila spominska proslava ob spomeniku Andreja Hoferja v dvorni cerkvi, med proslavo so zvonili mestni zvonovi. Poleg tega se je vršila žalna služba božja, katere se je udeležil dež. glavar dr. Schumacher z nekaterimi dež. svetniki in oficijelnimi zastopniki mesta in dežele. Deželna in mestna hiša sta izobesili žalostne zastave. Povodom spominske seje dež. zbora je govoril dež. glavar; omenil je oddelitev Južnega Ti-

rola, ki se je izvršila pred 16 leti na podlagi mirovnih pogodb, ter se spomnil vseh padlih junakov, ki so izkpravali za Tirolsko.

Pismo škofov v Nemčiji nemškim manjšinam. Škofje v Nemčiji so nedavno sklenili, da bodo vsako leto enkrat pobirali darove za katoliške Nemce v inozemstvu. Letos je za to določena nedelja 3. novembra. Hkrati so izdali pastirsko pismo, v katerem pravijo med drugim: Danes šteje 15 milijonov Nemcev v inozemstvu, katerih pretežna polovica je katoliška. Ti naši rojaki živijo mnogokod v veliki dušnopastirski potrebi, katero moramo odpraviti. Svetovna vojna je poglobila vez vsega nemštva. Kot katoličani pozdravljamo živahno skrb za ohranitev narodnosti. Saj tudi sv. oče v zadnjih konkordatih naglašja načelo, naj je materni jezik bogoslužni jezik tudi za manjšine. Noben katoliški Nemec ne bo štedil s pomočjo in simpatijo, če gre za pravice nemške narodnosti. Tudi za njihove dušnopastirske potrebe se bomo brigali. Kot doma hočemo tudi v inozemstvu gojiti pristno in popolno nemško narodno zavest, hočemo, da bo nemštvo v vsem svetu prežeto krščanskega duha. Po vzgledu sv. Bonifacija ljubimo nemški katoliki ves naš nemški narod doma in v svetu, ljubimo ga z dvojno ljubeznijo, ker je ponekod notranje bolan in nesrečen.

Grčija je postala spet monarhija. Vlada predsednika Tsaldarisa je 10. oktobra odstopila, ko so voditelji grške vojske zahtevali takojšnjo upostavitve monarhije. Nato se je sestal državni svet, ki je sklenil, da se Grška proglasi za monarhijo, dne 3. novembra pa vrši ljudsko glasovanje. Do glasovanja vodi regentske posle general in minisrski predsednik Kondylis. Grški kralj Jurij, ki se trenutno nahaja v Angliji, se vrne po izvršenem glasovanju.

Kam gre človeštvo? V zadnjem petdesetletju ni bilo na svetu nič manj kot 39 krvavih vojn. Na vsako leto in pol pride povprečno ena vojna. Po svetovni vojni je sledil desetletni odmor, če štejemo bitke med Poljaki in sovjeti v letu 1920 in spopade med Turki in Grki v letih 1921 in 1922 med zadnje njene odmeve. Leta 1926 se je pričela meščanska vojna na Kitajskem, leta 1932 so izbruhli boji med Japonci in Kitajci, lani in letos se je vršila prava vojna med južnoameriška državama Bolivijo in Paragvajem. V oktobru letošnjega leta pa smo priče italijansko-abesinskih vojnih sovražnosti. Ta vojna je štirideseta v krvavi verigi zadnjega petdesetletja. Kam gremo?

Proslava petnajstletnice.

Z veseljem in notranjim zadoščenjem ugotavljamo, da je dežela praznovala petnajstletnico glasovanja dostojno in primerno. Še pred leti glasni izzivalni glasovi so potihnil, na njihovo mesto stopa nova, lepša miselnost, ki vidi v izidu glasovanja ne samo pravice, ki si jo je dežela priborila z glasovanjem nad južnim delom Koroške, marveč tudi veliko dolžnost, ki je nastala iz novega položaja. Po zaslugi merodajnih voditeljev v državi in deželi je postala petnajstletnica po svoji vsebini dejansko kos avstrijske zgodovine, prizor iz nastajajočega življenja nove, lepše Avstrije. Da ta Avstrija noče preko manjšinskega vprašanja z ono brezbriznostjo in malomarnostjo, ki je odlikovala stari politični režim, dokazujejo številne izjave vodilnih mož o priliki proslave. Navajamo jih v naslednjem:

V „Kärntner Tagblattu“ je zapisal **zvezni kancler Schuschnigg** v uvodniku tele lepe besede: „... Delitev Koroške po narodopisnih vidikih bi ne bila mogoča, ker bi tega ne dovoljevala posebnost naselitve. Tudi je treba upoštevati, da sta nemški in slovenski narod postala ne samo gospodarsko, marveč tudi čustveno po domovinskem čutu in domovinski ljubezni nekaka celota... **Iz glasovanja dne 10. oktobra ne izvajamo za nas pravice, da bi zmanjšali drugorodnim rojakom v deželi njihove pravice, jih zatirali ali raznarodovali.** Glasovanje na Koroškem je dokazalo, da je možna tudi mednarodna vez. Ta vez se je v zadnjem času še utrdila, ker tvori polno upoštevanje kulturnih potreb narodnih manjšin v Avstriji tudi v tem pogledu močno podlago za notranji mir.“

Vicekancler Starhemberg pa je v svojem govoru povodom celovške proslave takole govoril o koroških Slovencih: „Pravičnost mi ukazuje, da se spomnim tudi onih, ki so pred 15 leti dokazali zvestobo Avstriji, četudi govorijo slovenski jezik. Onih, ki so z glasovanjem znatno doprinesli, da je ostal velik del Koroške pri Avstriji. Tej slovenski manjšini je zagotovljena posebna zaščita in skrb ne samo dežele, marveč tudi zvezne vlade. Mi pa pričakujemo od te manjšine in jo prosimo, naj se nikakor ne vdaja nezdravemu šovinizmu, naj se ne pusti begati po neodgovornih elementih in ne ščuvati proti državi. Avstrija priznava kulturne in politične pravice drugorodnih manjšin. Toda Avstrija hoče živeti in bo živela in se bo branila pred vsakim sovražnikom.“

V listu koroškega Heimatschutza pa bremo pod naslovom „Kulturgemeinschaft oder Irredenta“ med drugim sledeče besede: „Pri nas ni treznega človeka, ki bo ugovarjal pravičnemu ravnanju z med nami bivajočimi drugorodnimi manjšinami. Najprej iz nravnih razlogov, ker si tako ohranimo moralno pravico, da smemo tudi za svoje manjšine med drugimi narodi zahtevati taisto pravico. Tudi Koroška se drži pri ravnanju s svojo slovensko manjšino tega načela. K nemškemu kulturnemu krogu se nagibajoči del Slovencev — naši vindišarski prijatelji in soborci v letih 1918 do 1920 — so stoddotno zadovoljni in nimajo več nobene želje. (!) Slovensko-narodni, slovenskemu kulturnemu krogu prijazni del Slovencev ima še želje na šolskem polju, o katerih se razpravlja. V ostalem pa ima neovirano mož-

močnejše, krepkejše in kremenitejše in je kljubovalo nezgodam in se je branilo in se ustavljalo malodušnosti, prihajajoči pač še večkrat, nepoklicani in nezaželjeni.

Oglasila se je še čestokrat tujina. Vstalo je hrepenenje, iz lepih spominov porojeno, prepojeno s sladkostjo, napol okušano, napol zamišljeno in zasanjano v lepih dneh.

„Gospod bi postal lahko, a zdaj si delavec, suženj zemlje.“

In glej, resnica je in ostane večna resnica: zemlja, dasi ljubezni vredna, je tako skopa. Vse se ji mora izsiliti. Navrh še nasprotstvo neba: preveč dežja pomladi, suša v poletju, vmes toča, v prvi jeseni slana. Odkrito in resnično: težka je naloga, biti gospodar in sluga zemlje. Več bi se smelo zahtevati od nje, več bi mogla, celo morala dati, če se ji služi tako zvesto in pošteno, če se zakoplje in zaorje vse moči v njo. A glej, darujejo se ji potoki potu in žuljev množica, da se izsili iz nje najpotrebnejše! Razsrdil bi se človek nad njo, prokrel bi jo, proklete že od njenega Stvarnika; a glej, mati je, domača zemljica, rednica, ki je dala in daje življenje in moč vsem in vsemu. Tako se jo mora ljubiti nehote; povzdigati mora roke in jo blagosloviti in prositi blagoslova nebeškega na njo.

Utrujen od dnevnega dela, izmučen od resne borbe z zemljo, se je zatekal Ivan včasih ob večerih h knjigam. Bile so mu prijateljice še vedno; še vedno so mu rahljale srce z nežno roko, da mu ni usahnilo povsem, so mu rosile in oplojevale

nost kulturnega razvoja... Na žalost pa tega zadovoljivega in razveseljivega položaja onstran državne meje nikakor ne vrednotijo. (Sledi opis svoječasne jugoslovanske prireditve na Poljani pri Prevaljah. Op. ur.) Te iredente se sicer na Koroškem nihče ne boji, vendar zadobijo v očigled dogodkom v Prevaljah mnoge stvari čisto drugo lice. Vprašati moramo: Je tistih sto dijakov, ki so se šolali 4. septembra na tečaju družbe sv. Cirila in Metoda, šteti med narodne in narodno-obrambne delavce ali med glasnike iredente. Kakšen namen je imela prireditve Slov. plan. društva dne 15. sept. na Golici, h kateri so bili vabljeni tudi koroški Slovenci? In kaj naj končno pomeni na koroških tleh prireditev dvanajstih pevskih in treh tamburaških zborov v mali vasi Kotmari vesi dne 22. septembra. Ali je to bila samo kulturna prireditev ali končno kljubovalna? Zadnje bi obžalovali in pred nadaljevanjem bi svarili...“

Letošnja proslava je nedvomno korak naprej k lepšemu sožitju v deželi. To potrjuje jasna kanclerjeva izjava, da hoče država odklanjati vsako raznarodovanje in zatiranje svojih manjšin. Temu tudi ne ugovarjajo jasne besede vicekanclerjeve. H pripombi glasila koroškega Heimatschutza pa dostavljamo, da nam delitev sleherne naše vasi in celo naših družin v slovenski in nemški kulturni krog nikakor ne more in ne bo predstavljala vzorne rešitve slovenskega vprašanja na Koroškem. **Proti raznarodovanju nezavednih bratov se bomo enako borili kot proti raznarodovanju zavednih vrst. Sami, neovirani in brez tujega vpliva naj z razvojem odločijo svojo smer v bodočnosti!**

Lepe izjave dež. glavarja v Velikovcu. Povodom plebiscitne proslave v Velikovcu je povzel besedo tudi dež. glavar Hülgerth, ki je med drugim izvajal tudi tole: Morda se hoče v meni še vedno videti samo vojaškega komandanta nekdanjih bojev, moža, ki rešuje narodno vprašanje samo z orožjem. Nedvomno se dajo mnoga vprašanja reševati samo z orožjem. Če pa so rešena, potem se spet lahko dela iz vzajemnosti. Ne glejte v meni moža, ki je Slovincem na Koroškem nenaklonjen! Boj je končan in sedaj hočemo v miru živeti na tem lepem koščku zemlje, ki ga nam je dal Bog. Če pridejo spori od zunaj, jih bomo odklonili. Tujih posredovalcev ne rabimo, ker sami vemo, kako se da najbolje živeti v tem življenju. V najbližji dobi bo ugodeno tudi šolskim željam slovenskega prebivalstva, ker nočemo, da bi Slovenci mislili, da jih hočemo zatirati. Imenovan bo strokovni svetovalec za šolstvo, ki bo užival zaupanje Slovencev. Nočemo ne sovraštva in ne maščevanja, skupno in edino hočemo delovati v blagor koroške dežele, da bo v vsej bodočnosti svobodna in nedeljena.

dušo, da mu ni postala povsem nerodovitna. Bral je počasi, ves zatopljen v knjigo. In glej, tajalo se mu je pri srcu, odmikala se je težka roka, ki ga je držala ves dan kakor jetnika in mu je tiščala in priklepala srce in misli k zemlji. Bilo mu je večkrat, kakor bi legel po dolgi težavni hoji v vročini julijskega dneva v senco in bi zadremal in zasanjal. Tako je zasanjal ob knjigi, nenadoma, sredi branja ob lepi, mehki besedi. Včasih je vgasnila luč, ko je bral že dolgo; in je sedel k oknu in se je zagledal v srebrne valove mesečine, zibajoče se od neba dol do speče zemlje. Zamislil se je; razširilo se je srce in je zahrepenelo in je vzdihnilo v koprnenju kakor snivajoče dete, sanjajoče o mamici.

„Kako lepo bi bilo!“

A glej, sredi lepih sanjarij, sredi koprnenja, sladkega in bridkega obenem, je pristopila mračna žena: skrb. Sklonila se je k njemu in se ga je dotaknila s trdo, žuljavo roko.

„Zgodaj bo treba vstati, Ivan. Njivo ob reki treba jutri doorati.“

Zavzdihnil je globoko kakor popotnik, romar, ki zazre nenadoma od daleč zaželjeni cilj, a spozna kmalu, da se je varal, in je cilj in konec, vidi Bog, kje še. Stresel je z glavo, s silo je pahnil od sebe mehko roko, stegajočo se iz daljave, iz prošlosti in iz prihodnosti, božajočo mu z nežno ljubeznijo srce in dušo. Razpravil se je naglo in je legel.

(Dalje sledi.)

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(51. nadaljevanje.)

Poriva ga, da mu teče pot s čela, in se mu šibijo kolena. Napenja vse moči, a glej, vsak hip se vstavi tovor in sili nazaj. A ne, otrok ga zmaguje, ker silnejša je to uro moč njegova, nego so mu jo dala leta: ljubezen ga krepča. Mati, vdova v kočici na hribu, potrebuje kamena. Ni mu naročila, naj ga privali na hrib. A otrok ve, da ga mati potrebuje. In ljubezen mu daje moč, ljubezen sili tovor na hrib, ljubezen gladi pot.

Ljubezen je gladila pot tudi Ivanu, ljubezen do matere, ljubezen do rodne zemlje. Res, te ni ljubil izpočetka, vsaj silno, z vsemi močmi svoje duše ne. A ko je stal dan za dnem na nji, tako topli in ljubeči, a vendar čudovito zagonetni, mladi devi slični, čakajoči, drhteči od hrepenenja, a se obenem braneči, je vzklikala topla ljubezen iz nje in mu je lila v začudeno srce, ki se ni moglo ustavljati več. Izprva se mu je zdela sovražna, ker ga je odtrgala iz prejšnjega sveta in ga priklenila na se; a glej, ni je mogel sovražiti, ko je stal na nji in je gledal njena čuda, ne opažena do tedaj nikoli. In silna moč je puhtela in dehtela iz nje in se mu je, stoječemu na nji v velikem začudenju in s slovesnimi čustvi kakor ob velikem prazniku, zlivala v ude in v srce. In tudi to je postajalo dan na dan

Tudi vodja koroškega Heimatbunda pomirjuje. Tudi g. stotnik Maier-Kaibitsch je našel povodom plebiscitnih proslav lepe in pomirjujoče besede, ki jih beležimo: Po petnajstih letih hočemo spet govoriti k našim nekdanjim nasprotnikom ob glasovanju. Nočemo, da bi jih naše proslave žalile v njihovem narodnem čutu. Tudi nočemo, da se ne bi dobro počutili v naši skupni domovini Koroški. Na roke jim pojdemo v vsakem oziru in hočemo in bomo pozabili veliko bolelost in najtežjo skrb. Predpogoj mirnega razvoja je obojestranska uvidnost in stvarnost.

DOMAČE NOVICE

Odgovorni urednik našega lista — umrl. Na Dunaju je umrl v bolnišnici dne 6. oktobra po daljši bolezni g. Josip Žinkovsky, tipograf in odgovorni urednik „Koroškega Slovenca“. Lani je rajni praznoval življensko šestdesetletnico, 15 let je upravljaval posle odgovornega urednika; težka bolezen pa ga je vrgla na posteljo, iz katere ni več vstal. Bil je dober in nadvse zanesljiv delavec, spoštovan od tovarišev in priljubljen pri svojih predstojnikih. Tudi opremi in upravi našega lista je posvečal polno skrb in vršil službo odgovornega urednika z njemu lastno vzglednostjo. Zapušča vdovo in dva otroka, ki pa so že samostojni. Vdovi pokojnega našega prijatelja in tiskarni g. Antona Machata naše toplo sočutje, Josipu Žinkovskemu pa večni pokoj!

Koroški dan v Ljubljani. Prvo oktobrovo nedeljo je priredila Glasbena Matica v Ljubljani takozvani koroški dan. Podala je „Tri obredja z Zile“: ziljsko ohcet štehvanje in visoki rej pod lipo. Dočim je dopoldansko prireditev ziljske ohceti motilo neugodno vreme, sta štehvanje in rej pod lipo prav dobro uspela. Fantje v ziljskih narodnih nošah in težkih ziljskih konjih so prijezdili na Cojzov graben, kjer je bil postavljen ziljski štebeh z bariglico. Fanfare so intonirale melodijo, ki spremlja štehvoce pri njihovem tekmovanju, nakar je šest zastavnih ziljskih fantov pognalo konje v dir in vsak je s silo udaril po bariglici. Petkrat so jezdili mimo, da so jo zbili na tla. Med vsako ježo pa so pevci Akademskega zbora zapeli po eno kitico priljubljenih koroških pesmi. Štehovci so nato lovili na kopja obroče, nakar so štehvoške dečve določile zmagovavca, ki je dobil kot nagrado štehovski venec. Sledil je visoki rej pod lipo, katerega so otvorile fanfare s starodavnim koralom. Ples je otvoril zmagovalec v štehvanju s štehvoško dečvo in vrstilo se je rajanje med petjem starodavne pesmi „Buh nam dej ta dober čes, da prvi rej začeli smo“. Prireditve koroškega dne, katere se je udeležilo veliko število ljubljancov in gostov, je tako posrečena uspela in je bila vredna truda in naporov, ki so bili položeni vanjo. Vsi ljubljanski listi so ji posvetili daljše članke, ilustrirane z okusnimi slikami ziljskih fantov in deklet.

Koroška kmetijska zbornica — razpuščena. Na predlog gospodarskega odseka je deželna vlada dne 9. oktobra razpustila kmetijsko zbornico in njene funkcionarje razrešila dolžnosti. Zadnji povod tega ukrepa je bil izzivajoči govor zborničnega prezidenta Supersberga, ki je o priliki otvoritve kmetijske razstave v Št. Vidu ostro kritiziral avstrijsko gospodarsko in zunanjo politiko. Za vladnega komisarja zbornice je imenovan vodja koroškega Bauernbunda posl. Gruber. Pričakovati je, da bo v doglednem času imenovano novo članstvo te gospodarske korporacije.

Težke poplave v zgornjem delu dežele. Začetkom minulega tedna je doživela zgornja Koroška ob Zili, Dravi in njenih pritokih strahovito poplavo. Po močnem deževju 3. oktobra narastle reke so nenadoma prestopile bregove, poplavile zgornjo ziljsko in leško dolino, opustošile doline Mele in Malte ter dravsko dolino do Beljaka. Veliko mostov je porušenih, vodovje je odneslo na tisoče metrov lesa, ceste in pota zgornjekoroških dolin so zasuta. Takoj ob prvih poročilih je odšlo vojaštvo v prizadete kraje in nudilo prvo pomoč. Drava je naplavila ogromno lesa, pri vseh mostovih so bile postavljene straže. Še danes so vidne strašne posledice nepričakanega neurja pri Beljaku, kjer se stekata Drava in Zilja, celo Beljak sam je bil v nevarnosti, da ga poplavijo vode. Sreča v nesreči je bila, da je strašno deževje kmalu ponehalo, nakar so začele reke padati in se danes že nahajajo v svojih normalnih strugah. Deželna kot zvezna vlada sta obljubili vsem prizadetim takojšnjo pomoč.

Katero jajce je kuhano?

Od zunaj tega ni spoznati. Tudi pri Kathreinerjevi Kneipp-sladni kavi se ne vidi, da je in kako fino sladovana. Na izvrstnem okusu pa opazite to takoj,

pravi sladni mojster Waldmann tvrdke

Kathreiner

Celovec. Na dan smrti pokojnega viteškega kralja Jugoslavije Aleksandra Zjedinitelja se je vršila pri očetih kapucinih maša zadušnica. Poleg jugoslovanskega konzula g. dr. Ljudevita Koserja in soproge ter konzularnega osebja so se udeležili žalnega slavlja tudi prevz. pomožni škof dr. Rohrachter, deželni glavar Hülgerth s člani vlade, konzula Nemčije in Italije ter osebnosti vojaških in civilnih uradov. Mašo zadušnico je bral vikar duh. svetnik Valerijan Sartorij.

Z Radiš. V avgustu smo obhajali tridesetletnico, odkar je zapel novo mašo pokojni naš rojak Valentin Lakner. Po enem letu pastirovanja je umrl kot kaplan v Svečah. Rajni je ustanovil naše izobraževalno društvo, zato se ga je ob tridesetletnici njegove smrti spominjala posebno naša mladina. Spominjala se je svojega vzglednega prednika pred njegovo sliko, mu deklamirala in zapela, govornik pa se je spomnil njegovega velikega idealizma in pripomnil, naj mu postavimo spomenik vsak v svojem srcu, gorečem za Boga in narod. Skromno slavlje domače fare je odjeknilo v slehernem faranu.

Sele. (Razno.) Prvo nedeljo septembra je bil od novoimenovanega občinskega odbora za župana soglasno izvoljen dosedanji župan g. Ferdo Pristovnik, ki županuje Selanom že od l. 1924. Svetovalca sta gg. Tomaž Ogris, pd. Skutovc in Ivan Kelich, pd. Zvrh. Mlečnik. — Z letoviščarji vred se je poslovila od nas okrajna babica Uršula Magek in se preselila k svoji hčeri v Maribor. Celih 32 let je vršila svojo službo v naši gorati župniji; radi so jo klicali ljudje tudi k bolniškim posteljarnam, ker je bila praktična postrežnica. — Visokega gosta smo imeli sredi septembra v svoji sredi. Prevz. g. pomožni škof dr. Andrej Rohrachter so 10 dni svojih počitnic preživeli tu kot gost našega g. župnika. Mir, toplo jesensko vreme in svež gorski zrak, pa tudi priprosta domačnost ljudi, vse to je prevzvišenemu Sele priljubilo. — K zgradbi nove bajtiške ceste so nas Selane prav krepko pritegnili. Prispevati moramo 4400 šil., ki jih pa večinoma odslužimo z delom in vožnjo. Tudi na cesti od Trkla proti Homelišam se pridno dela z državnim prispevkom. Na precej dolgi progji je cesta že razširjena in zravnana. — Huda nezgoda se je zgodila 23. sept. v Trklovi kajži. Štiriletni Janezek Hribernik je med tem, ko je mati šla krmit, zlezal na peč nad ognjiščem in se prekucnil na zakurjeno ognjišče, pri tem razlil zavrelo mleko in se s tem tako oparil in ožgal, da je kljub zdravniški pomoči čez tri dni umrl. Matere ne zadene nobena krivda. — Kako se čuje, je Italija zaprla meje našemu uvozu lesa. Vse tiči. To povzroča resne skrbi našim lesnim trgovcem in delavcem. Morda se pa položaj zopet zboljša.

Blaznikova „Velika Pratika“ za leto 1936 je izšla in se dobiva pri založniku, tiskarni J. Blasnikova nasl., Ljubljana, Breg 10, in v vseh večjih trgovinah. Ta naš najstarejši slovenski ljudski koledar je res praktičen in zanimiv. Zato ga hoče imeti leto za letom vsaka slovenska družina. Letos mu je dodana še večbarvna reprodukcija lepe slike „Poklon Modrih“.

O letini v Bilčovsu. Vsako leto, ko izgine sneg z njiv, se kmetje z veseljem pripravljajo, da ob lepem spomladanskem dnevu nastavijo svoje pluge in vrežejo prve brazde. Pred seboj vidijo vse dolge mesece enega leta, v katerih bodo delali v trudu in znoju, da si pridelajo kruh sebi, družinam in morda še komu drugemu zraven. Kako gospodarji ugibajo, kakšna neki bo žetev, ko izročajo zemlji zrnje, da vzklije in vrne lep pridelek. Pred očmi so jim lepi dnevi, ko sije sonce in greje zemljo, za njimi se vrste dnevi z blagodejnim dežjem, ob vsem tem blagoslovu njive uspevajo v svojem sedežu. S strahom pa vidijo gospodarji pred seboj tudi one dneve, ko se nebo stemni, bliski švigajo in marsikod se vsuje toča, ki v par minutah ugonobi kmetu ves sad njegovega dela in njegove upe. Tako je življenje kmetovo. In če pride jesen in more kmet zreti nazaj in vidi, da je bil sad njegovega dela in truda blagoslovljen od Njega, ki daje rast in življenje, tedaj je pač zadovoljen in lahko se reče, da se šteje med najsrečnejše zemljane. — Ko gledamo letos naše pridelke, smemo pač biti zadovoljni nad letošnjo letino. Zelo dobro je obrodila rž in pšenica, nekoliko manj oves in ječmen, zadovoljni smo tudi s krompirjem. Ajda je dobro obrodila, samo v legah, kjer škoduje slana, je popolnoma odpovedala. Sena je bilo dosti, toda otavo nam je skoro vso vzela suša. Tudi druga detelja je bila vsled suše slaba. Tako bomo imeli za potrebo vendar živeža za ljudi in živino, ko bomo v zimi čakali na preljubo vigred.

Požar v Zgornji Vesci. Nenavadno pogosti so v zadnjem času požari v naši občini. Pogorela je med letom p. d. Mlinarjeva kajža v Želučah. Proti jeseni je pogorelo pri p. d. Bovatu v Brnči vesi, dne 9. t. m. pa je zaplapolal rudeči petelin nad p. d. Knezovo kajžo v Zgornji Vesci. Ker je bilo posestvo vse leseno, je pogorelo do tal. Posestnika samega ob izbruhu požara ni bilo doma, ker se je mudil po opravkih v Beljaku. Lahko si vsak predstavlja njegovo žalost, ko je ob povratku domov našel vse imetje uničeno in dom upepeljen. Res težak je udarec po požarih, naj zadenejo sedaj tega ali onega, zato se dobra srca naprošajo, naj priskočijo po možnosti na pomoč.

Drobiž. Dež. vlada je skupno s kn. šk. ordinariatom in še drugimi dež. organizacijami izdala oklic, v katerem prosi pomoči za po poplavi prizadete kraje zgornje Koroške. Pamagajmo prizadetim še mi! — Z 4. novembrom nastopijo ob zadnjih naborih potrjeni svojo službo v redni vojski. — Dež. glavarja je izvolilo povodom 15letnice za častnega občana skupno 55 koroških občin, med drugimi Borovlje, Medborovnica, Slov. Plajberk, Žrelec, Brdo in Rožek. — Vladni svetnik B. Scheichelbauer, komisar za zasebno gospodarstvo, je bil imenovan za dvornega svetnika. — Pogrešajo 38letnega Pavla Müller, uradnika gozdarskega urada na Humberku. — Vlomilec Krounig, ki je pred tednom pobegnil iz beljaških zaporov, se je prostovoljno vrnil. — V deželi je nadzoroval vojaške garnizije sekavski knezoškof in vojaški vikar Pavlikovsky. — 43letnega delavca Janeza Otitscha, rodome iz Št. Petra na Vašinjah, so vsled tatvine obsodili na 10 mesecev zapora. — Pri Lipi se je smrtno ponesrečil tamošnji trgovec s sadiem Janez Floriantschitz. Z motornim kolesom je zadel v osebni avto, katerega je vodil najemnik karvarne Schranz v Vrbi.

NAŠA PROSVETA

Sestanki — ljudska visoka šola.

Naše prosvetno delovanje gre v trojno smer: igra, petje, sestanek. Igre so pogoste, pevskih prireditvev je manj, razmeroma najbolj redki so sestanki. Igra hoče ponajvečkrat zabavati, odmakniti od dnevnih skrbi; zato nas utrujene najbolj vleče. Petje budi prtajena čustva, razgiba srca, neredko v očesu zasije solza; zato so pevske prireditve med nami mehkiimi Korošci tako zmago-slavne. Sestanki pa naj bi dajali izobrazbo duha, sestanki naj bi šolali mladino, sestanki naj bi bili naša ljudska visoka šola.

Vsi čutimo to nalogo naših sestankov. Zato se jim izmikamo. Šolanje — to je naporno delo, ki ga nismo ohranili v dobrem spominu iz naših ljudsko-šolskih let. Pri tem pa pozabljamo, da je bil način ljudsko-šolskega učenja pogrešen, ker nam je nauke usiljeval v tujem jeziku in ni bil povezan z našim domačim stanovskim življenjem. Tudi nas v ljudski šoli še niso zanimala življenska, gospodarska, družabna, narodna, mednarodna vprašanja; saj smo živeli v srečnem otroškem raju, ko je bdela in skrbela nad nami požrtvovalna

ljubezen starišev. Tudi v nas kot otrokih še ni bil razgiban um; naše učenje je bilo zgolj ponavljanje tega, kar so nam povedali ali ukazali zapisati; učili smo se ne s pametjo ampak s spominom. Sedaj pa zahteva življenje od nas, da bi dali iz sebe, da bi iz sebe obvladali položaje, da bi iz sebe našli pravo razmerje do nalog, dogodkov, do idej, da bi bili voditelji prijatelju, družini, vasi, občini. Ob teh velikih zahtevah življenja vsak začuti v sebi neko duhovno praznoto, obenem pa tudi potrebo, da to praznoto izpolni.

Pač je sedaj mogoče, da stopiš do človeka, o katerem veš, da ti more biti voditelj, in ga poprosiš pojasnjenja. Pač je mogoče, da si poiščeš knjigo, ki ti bo dala potrebni nauk. Kaj pa tisti, ki ne morejo do voditelja in ne najdejo do knjige? Kaj pa tisti, v katerih vsa ta vprašanja, ki so se prebudila v tebi, še spijo?

Ali sedaj zapopadeš, zakaj je po pravilih glavnogostvovanje izobrazovalnih društev toli nepriljubljeni in zanemarni sestanek? Na njem naj se zbira mladina, nauka željna, pa še bolj nauka potrebna, ne vsako četrtletje za eno urico, ampak vsak teden enkrat vsaj za tri ure, da pod vodstvom veččakov najde izobrazbo duha in srca in se tako usposobi za delo na vseh poljih, ki jih med nami orje življenje in čas. (Drugi del sledi.)

Radiše. V nedeljo 29. m. m. je priredilo naše društvo na prostem pred cerkvijo igro „o jezičnem dohtarju“. Lep jesenski popoldan je privabil mnoge gledalce iz bližnje in daljne okolice, došli so mnogi iz Podkrnosa, Medgorij, Podgrada in drugih sosednjih vasic. Otvorili so tamburaši z mehko melodijo slovenske pesmi, ki sega do dna duše. Lepo jih je bilo videti vrle tamburaše v njihovih modrih srajcah. Igralci pa so podajali sliko jezičnega dohtarja, ki je zašel kot advokat v škripce. Igra je lepa in času primerna, iz nje veje domač duh. Glavna vloga je bila v dobrih rokah; je neverjetno, kako dobro zamore preprost fant podati mestnega dohtarja. Tudi njegova žena in ovčar sta se dobro potrudila, z njima so tekmovali vsi ostali igralci. Mnogo prisrčnega smeha je igra izvalila med prisotnimi. S takimi prireditvami si društvo nedvomno veča ugled. Razšli smo se s sklepom, da pridemo na slično prireditev še drugič in pripeljemo seboj še druge.

Vabimo zadnjič! V nedeljo 20. oktobra praznujemo v dvorani Narodnega doma v Dobrli vasi praznik zgornje Podjune. Nad 20 pesmi bodo odpeli naši pevci in pevke, tamburaši bodo zasvirali več živahnih slovenskih komadov, vmes pa nam bo govornik govoril iz našega narodnega življenja. Začetek je ob 3. uri pop. Pridite vsi, ki ste dobre volje!

Hodiše. (Gostovanje Logavešanov.) V nedeljo 20. oktobra uprizori izobr. društvo iz Loge vasi v Društvenem domu v Hodišah lepo igro „Črna žena“. Sodelujejo logaveški in domači pevci. Začetek ob pol 3. uri popoldne.

GOSPODARSKI VESTNIK

Kedaj izmenjamo seme? Pridelek je zelo zavisen od kakovosti semena. Znano je, da domače seme rado opeša, se izrodi in zato s časom pada pridelek. Če rastlina peša, ne spravljamo njenega slabega semena več v zemljo. Najhitreje opeša krompir, katerega zato ponekod menjajo vsako drugo ali tretje leto. Koder bodo letos pridelali slab krompir, naj začnejo že sedaj skrbeti za novo seme. Menjava je nadalje potrebna pri rastlinah, ki se rade križajo s tujim cvetnim prahom. Rž mnogo prej opeša v svoji rodovitnosti kakor pšenica. Najbolj trajne so rastline, ki se same oplodijo. Take lahko desetletja gojimo na enem posestvu, samo da jih dobro prehranjemo. Pri menjavi semena velja eno veliko pravilo: Seme, ki uspeva v neugodnih legah, je najbolj primerno za milejše položaje. Menjamo lahko semena iz suhih v vlažne kraje in iz slabe zemlje v boljšo. Če ravnamo nasprotno, se veča neuspeh. Pri vsakem menjavanju pa je dobro, da se sami najprej prepričamo o dobroti novega semena.

Krmljenje odpadlega sadja prašičem. Sadje ni dobro za pitanje prašičev, ker vsebuje preveč vode, le malo beljakovine, sirovega vlakna in škroba. Je nekako iste vrednosti kot krmska pesa. Dnevno bi moral prašič dobiti 1 do 1 in pol kg močnih krmil, 7 do 8 kg krompirja in dvakrat to-

liko odpadlega sadja, da bi bilo krmljenje uspešno. Take množine pa prašič ne bi mogel požreti, zato uporabljamo sadje samo za prašiče, ki jih šele pripravljamo za pitanje in za vse one, katere krmimo z zeleno krmo in krmsko peso. Poleg sadja dajamo tudi tem prašičem na dan vsaj 1 kg močne krme in nekoliko rezanice mlade posušene detelje. Sadje pa ne sme biti gnilo ali sicer pokvarjeno, ker je škodljivo tudi štirinožcem.

Nova postava o točenju sadnega mošta iz lastnega pridelka. Koroški dež. zbor je minuli torek izglasoval zakon, po katerem je vsak posestnik ali najemnik sadnih vrtov upravičen doma točiti svoj mošt stoječim in sedečim gostom proti odškodnini. Nameravano točitev pa mora posestnik prijaviti okrajni upravni oblasti, ki mu tekom 4 tednov dostavi rešitev s terminom, kedaj sme začeti in kedaj mora končati točenje. Pijanim se mošt ne sme dajati, tudi je prepovedana prodaja drugih pijač in vsakoršnih jestvin. Po 8. uri zvečer je točenje brezpogojno prepovedano.

Celovški živalski in blagovni trg. Krave 80—1.00, za klanje 50—60, prašiči 1.30—1.50, pšenica (100 kg) 37—39, rž 28—30, ječmen 23—28, oves 25—26, ajda 24—25, kuzuza 24—26, sladko seno 7—9, kisle 5—6, slama 4—5 S. Grah (kg) 80—1.00, isto leča, fižol 60—80, krompir 12—15, zelje 30, goveja mast 4.00—4.50, sirovo maslo 3.00—4.50, slanina 3.20—5.20, svinjska mast 2.80—3.20, jajca 14—15, kokoši 2.00—3.50, race 4.00, gosi 8.00, trda drva 4.00—5.00, mehka 3.00—4.00 za kv. meter.

ZANIMIVOSTI

Jugoslovanski umetnik na Dunaju. Dunajska prosvetna zveza je otvorila letošnjo sezono z razstavo del velikega jugoslovanskega kiparja Ivana Meštroviča. Otvoritve se je udeležil tudi zastopnik zvez. kanclerja in je imel ob tej priliki lep govor o umetnosti kot nadnarodni vezi med ljudstvi. Prisotni so bili pri otvoritvi tudi člani jugoslovanskega poslaništva na Dunaju in mnoge druge odlične osebnosti. — Ivan Meštrovič je največji jugoslovanski kipar, njegova dela so svetovno znana in tekmujejo s sodobnimi mojstrovini v kiparstvu sploh.

Najstarejši sledovi življenja na Koroškem. Dunajski univerzitetni docent dr. Strouhal je v letošnjem poletju kopal v jamah pri beljaških Toplicah. Osemdeset metrov globoko v jami je odkril živalico, podobno našemu pajku. Velika je komaj 3 milimetre in nosi znanstveno ime „Koenonia“. Po dosedanjih izkopinah učenjak sklepa, da ima pred seboj živalico, katere predniki izvirajo iz ledené dobe. Bržkone so se ob pričetku mraza in nastajajočega ledu poskrili v jamah Dobračevih, eden njihovih potomcev pa je sedaj prišel v roke učenjakove, ki je po njegovih nenavadnih oblikah določil starost njegove rodovine.

Pametni Turki. Turška vlada je pred kratkim odredila, da se smejo ženiti samo osebe, ki znajo brati in pisati. Tako se nadeja, da bo znižala število nepismenih. V Turčiji so uvedene tudi šole za odrastle, kjer zamore vsak brez vseh stroškov zadobiti najpotrebnejšo izobrazbo branja, pisanja in računanja. Poročajo, da se je število starih učencev po odredbi izdatno povečalo in v zadnjem času je morala vlada uvesti celo posebne tečaje za zaročence, ki so baje natpani zakona željnih zaročencev in zaročenk. — Hm, kaj, če bi izdala tudi naša vlada slično odredbo!

Komunistična ura. Neki urar v Moskvi je dogotovil uro, na kateri je delal cela tri leta. Ura je res mojstersko delo in sestoji iz nič manj kot 500 delov. Njena posebnost pa je, da je prava komunistična ura. Vsako uro zaigra v uri majhen aparatček v uri komunistično himno. Ob šestih zjutraj se prikaže na uri slika vojaškega šefa komunistov, Vorošilova, sledijo nato vse pomembnejše komunistične osebnosti od vladnih članov do generalov in tajnikov. Pred zadnjo sliko posveti v uri 50 drobčkanih žarnic in ob sviranju sovjetske himne „prikoraka“ v svojem dostojanstvu na uri sam tovariš Stalin. Ura menda sedaj dobro funkcionira in vsako jutro lahko opazuješ parado sovjetskih mogotcev. Pa kaj, ko se nekoč pokvari mehanizem in se ura ustavi?

„Farme“ v Evropi. Nekaj je Evropa vendarle uspešno posnela po Ameriki: njene farme. Poleg kokošjih farm poznamo v Evropi že farme severnih lisic, bobrov, farme za želve, fazane i. dr. Rekord v farmah pa ima trenutno nek Parižan, ki

goji na svojem posestvu ribe, imenovane sipe (Tintenfisch). To so morske ribe, katerih meso slovi kot delikatesa. Seve leži njegovo posestvo ob morju, hrano za svoje ribe pa dobiva iz Amerike. Evropa sicer nima nobene druge skrbi.

Morski svetilniki in praktični Amerikanci. Iz Amerike poročajo sledečo zanimivost: Trgovski minister v Washingtonu je odredil odprodajo 70 starih morskih svetilnikov. Ti svetilniki so varno zidani in močno utrjeni kameniti stolpi, postavljeni ob morski obali; v njih se nahajajo močni reflektorji, katerih svetloba je znamenje v temi in megli tavajočim ladjam. Tekom par dni je minister prodal vse svetilnike, o katerih so menili, da sploh ne bodo našli kupca. Minister je bil zvit in je apeliral na romantiko ameriških milijonarjev, naj si nabavijo svetilnike kot svoja letovišča. Nič manj kot 26 milijonarjev se je odzvalo vabilu in sedaj razni slikarji že pripravljajo zanimiva letovišča za domovanje bogatinov, ki bodo odslej nadomestili morske stražarje. Si lahko mislimo, da si bodo znali preganjati dolgčas s svojimi težkimi milijoni.

Afrikanski telegraf. Angleški potovalec Green se je ravnokar vrnil z dolge ekspedicije v Osrednjo Afriko. Med drugim poroča o zamorski telegrafiji, kako si afriška plemena sporočajo raznovrstne vesti na dolge razdalje potom bobnov. Četudi poznajo do šeststo afriških jezikov, sklepa Green, da morajo imeti črna plemena poseben skupen jezik za bobenske znake. Bobnarji se vadijo v svoji umetnosti že od najbolj zgodnje mladosti, da izvabijo iz instrumentov vsemogoče glasove, ki spominjajo naravnost na človeško govorico. Green pripoveduje, da izvedo Afrikanci na jugu zanimive vesti prej potom svojih bobnov, kot pa evropski kolonisti, ki imajo na razpolago brzobjave, radio, pošto in liste.

Živinsko tuberkulozo bodo zdravili. Švicarski raziskovalec Spamlinger je že pred leti odkril serum, ki naj bi bil uporaben proti živinski tuberkulozi. Več let so zdravilo preizkušali, da vidijo, ali izpolni nade. Komisija, ki je ugotavljala uspehe ali neuspehe protituberkuloznega seruma na živini, je sedaj objavila rezultate. Iz teh je razvidno, da postane s tem serumom cepljena živina neobčutljiva za tuberkulozne bakterije. Serum se bo nedvomno kmalu razširil povsod, kjer gojijo živinorejo, in bo živinorejcem v izdatno pomoč. Ni izključeno, da bo prekoslej iznajdeno tudi uspešno zdravilo proti človeški tuberkulozi. Ta strašna kuga malega ljudstva nima do danes nobenega zanesljivega in uspešnega zdravnika.

To bi bilo nekaj za našo mladino. Nek mlad elektrotehnik v Bostonu je zgradil hranilnik, ki sprejema denar, hkrati pa odgovarja na vsak novic s prijaznim „Hvala lepa!“, če vržeš več, se oglasi s pohvalo „Prav dobro! Kdor štedi v mladosti, skrbi za starost!“ Če zneske potrojiš, te obsuje s ploho prijaznih in laskavih besedi. Če pa kedaj pozabiš vreči v hranilnik, te opozori na štedljivost žalosten znak. Za zanimivi hranilnik dela reklamo celo vlada, ker upa z njim mladino privaditi štedljivosti. Aparatova skrivnost je enostavna: v njegovem mehanizmu so male gramofonske plošče, ki se sprožijo na gotovo težo. Mlademu inženjerju bo prinesel izum vsekakor veliko imetje.

Koliko različnih poštnih znamk je na svetu? V Londonu je izšla knjiga s pregledom lani izdanih poštnih znamk iz celega sveta. Do začetka letošnjega leta so poštne uprave vseh dežel na svetu izdale 60.775 različnih znamk, od teh jih odpade 19.210 na Evropo, 11.153 na Azijo, 14.315 na Afriko, 13.964 na Ameriko. Vsako leto pride v promet približno 2000 novih znamk. Mnoge izmed teh so prave zanimivosti, tako japonske svilene znamke i. dr. Takozvani filatelisti, t. j. zbiratelji znamk, imajo z njimi posebno veselje, in so iz svojega športa ustvarili že pravo znanost, ki ima eno veliko lastnost, da je namreč v resnici mednarodna.

Električna ladja. V Španiji so dogradili ladjo, ki bo prodirala v neznane pokrajine ob pritokih reke Amaconke v južni Ameriki. Zgrajena je z največjo skrbjo, gonijo jo električni motorji. Poleg kapitana in vodje ekspedicije bo na njej še 32 znanstvenikov in častnikov. Številni kabineti na ladji so opremljeni z najmodernejšimi napravami za znanstveno delo, ladja ima svojo bolnico in operacijsko dvorano. Lahko se zaprejo vse odprtine na ladji, da ne bo mogel tropični mrčes v ladjo. Umeten zrak lahko vsak prostor ohladi. Ladja ima tudi dvojne zložljive letal. Na njej je živil za 4 do 5 let.